

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ

формирано във връзка с конкурс за получаване на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право (Финансово и данъчно право), обявен от Софийския университет „Свети Климент Охридски“

СТАНОВИЩЕ

от Нина Милкова Гевренова, професор в Юридическия факултет на Софийски университет “Свети Климент Охридски”.

1. Информация за конкурса

По обявения от Софийски университет „Свети Климент Охридски“ („СУ“) конкурс за заемане на академична длъжност “професор“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност („Финансово и данъчно право“), обявен в „Държавен вестник“, бр. 20 от 08.03.2024 г., съгласно решение на Факултетния съвет на Юридически факултет (ЮФ), протокол № 2 от 14. 11. 2023г., участва един кандидат - Евелина Стоева-Димитрова, доцент в ЮФ на СУ, катедра „Административноправни науки“. Определена съм и участвам в състава на научното жури по силата на Заповед № РД-38-147/21.03.2024 г. на ректора на СУ.

2. Информация за кандидата

Евелина Стоева-Димитрова е родена на 31. 12. 1964г. и успешно завършва висше образование, магистър, право през 1986г. През 2004г. придобива научна и образователна

степен „доктор по право“ по професионално направление 3.6. Право („Финансово и данъчно право“), Диплома № 28950/08. 04. 20004г. с дисертационен труд на тема „Правен режим на данъка върху добавената стойност“. Хабилитира се като доцент по „Финансово и данъчно право“ през 2012г. с хабилитационен труд „Сравнителноправнителноправни аспекти на облагането с данък върху добавената стойност“.

През годините е била заместник председател на Общото събрание /ОС/ на ЮФ 2015-2019; член на мандатната комисия на ОС на СУ /2015-2019г и 2019-2023г/; заместник декан на ЮФ СУ от 2019г. и до сега. Доцент Евелина Стоева-Димитрова демонстрира своята пряка и постоянна ангажираност и отговорност към дейността на ЮФ, като организира и управлява един от най-важните процеси, свързан с изработване и имплементиране на изцяло нов учебен план, ново разпределение и програми на различните учебни дисциплини. В този смисъл считам, че нейният принос към повишаване на ефективността на учебния процес, налагане и поддържане на високи академични стандарти и утвърждаване на водещото място на ЮФ е безспорен.

3. Изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност

Доцент Евелина Стоева-Димитрова не само покрива, но далеч надхвърля националните минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в СУ съгласно чл. 26 ЗРАСРБ. Видно от представената Справка за изпълнението на националните изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ за научна област 3. Социални науки, професионално направление 3.6 Право (Финансово и данъчно право) доцент Стоева-Димитрова събира следните точки по всички групи от показатели, уредени в ППЗРАСРБ, както следва: по буква А-50 точки; по буква В-100 точки; по буква Г-225 точки; по буква Д-142, 5 точки; по буква Е-130 точки. Общият брой на точките с оглед изпълнените количествени показатели по групи А + Б + В + Г + Д + Е е 645, 5 точки в сравнение с минималните законово изисквани 450 точки.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Евелина Стоева-Димитрова работи по трудово правоотношение със СУ от 1992г. и до сега. Тя последователно изпълнява академичните длъжности: хоноруван асистент от 1993г. до 1995г.; асистент от 1995г. до 1997г.; старши асистент от 1997г. до 2004г.; главен асистент от 2004г. до 2012г. и доцент от 02.07.2012г. до настоящия момент.

Доцент Евелина Стоева-Димитрова е утвърден преподавател и лектор с безспорен университетски и национален авторитет в преподавателското, учебното и педагогическото развитие. Тя изнася и допринася за утвърждаването на основни лекционни курсове като: „Финансово право“ и „Данъчно право“ в ЮФ и Стопански факултет на СУ; „Данъчно право на корпорации и трансакции“ в Стопанския факултет на СУ; „Основи на финансовото право“, „Международни отношения“ и т. н. Доцент Евелина Стоева-Димитрова създава актуални като тематика и съдържание и изцяло нови курсове като „Европейско данъчно право“ за студенти „Еразъм“, ЮФ и в същото време е лектор, който постоянно демонстрира висока степен на теоретична и практическа подготовка в различни области на данъчното и финансовото право. Богатата правна култура и професионална подготовка позволяват на доцент Евелина Стоева-Димитрова да води лекционни курсове не само в ЮФ, но и в други факултети на СУ, в това число в Стопански факултет, както и да провежда множество семинари с практическа ориентация за юрисконсулти, адвокати, финансисти, данъчни експерти и други.

Предвид изложеното, убедено считам, че доцент Евелина Стоева-Димитрова е преподавател на възможно най-високо академично ниво, подготвеност и професионална компетентност за заемане на академичната длъжност „професор“, за която е обявен конкурсът.

5. Професионален опит

Доцент Евелина Стоева Димитрова е утвърден учен в областта на данъчното и финансовото право, с изключително богата експертиза и разнообразна практика като експерт в Министерство на финансите; член на комисията по опрощаване към президента на Република България от 2012г. до сега; експерт към Консултативната комисия за премахване на двойното данъчно облагане по прилагане на Конвенцията за премахване на

двойното данъчно облагане във връзка с корекцията на печалби на свързани предприятия 90/436/ЕИО/2009-2017г. и член на Софийската адвокатска колегия и т. н. Тя има богат опит и безспорен авторитет в изготвяне на становища по проекти на данъчни закони; съставяне на методически указания за прилагане на различни законови и подзаконови нормативни източници в областта на данъчното и финансовото право, европейската данъчна интеграция и други.

6. Характеристика и оценка на научните и научно-приложните приноси представените научни трудове

За участие в конкурса доцент Евелина Стоева-Димитрова представя следните трудове: хабилитационен труд „Доходът като данъчен обект“, София: Просвета. 2023г. (ISBN 978-954-01-4306-4); монография, която не посочва като основен хабилитационен труд „Облагане на дистанционната продажба на стоки с данък върху добавената стойност“. София: Сиела. 2024г. (978-954-28-46); три студии, както следва: „Доходите от труд като данъчен обект“ (24 стр.). В: Търговско право (ISSN 0861-6892). 2023. кн. 3-4, с.49-63; „Доходът като източник на данъчни задължения на физическите лица“ (28 стр.). В: Годишник на ЮФ на СУ (ISSN 0081-1866). 2021, с. 85-104 и „По някои въпроси, свързани с решаването на делата по жалби срещу ревизионни актове от първоинстанционния административен съд като инстанция по същество“ (23 стр.). В: IUS ROMANUM (ISSN online 2367-7007). 2015, кн. 2, с. 897 – 917; осем статии: „Статут и правомощия на Сметната палата“. В: De jure (ISSN online 2367-8410). 2023. кн. 2, с. 218 – 225; „Предвидимостта в данъчното право“. В: редактиран колективен том: НАУЧНИ четения на тема Предвидимост на правото - сборник доклади от научната конференция, 12 май 2021 г., София. – София: Унив. изд. "Св. Климент Охридски": (ISBN 978-954-07-5478-9): 2022, с. 288 – 299; „Административното наказване в данъчното право“. В: редактиран колективен том: [ПЕТДЕСЕТ] 50 години Закон за административните нарушения и наказания - история, традиции, бъдеще: сборник с доклади от научна конференция, 6 дек. 2019 г. – София: Унив. изд. "Св. Климент Охридски": (ISBN 978-954-07-4975-4), 2019, с. 67-74; „Установяване на местните данъци. Конституционни основи на данъчната

децентрализация“. В: IUS ROMANUM (ISSN online 2367-7007). 2019, кн. 1, с. 439 – 448; „Финансов автоматизъм“. В: IUS ROMANUM (ISSN online 2367-7007). 2018, кн. 1, с. 421 – 431; „Кодификация на данъчното законодателство в духа на приложимите правни принципи“ (мярка срещу избягването на данъци и средство за правна защита). В: Общество и право (ISSN print 0204-8523). 2017. кн.4, с. 88 – 95); „Правото на приспадане на данъчен кредит в механизма на данъка върху добавената стойност-субективно право или юридическо задължение“. В: редактиран колективен том: ПРАВО и права: сборник в памет на проф. д-р Росен Ташев: доклади от научна конференция, 3 ноем. 2015 г., София.– София: Унив. изд. "Св. Климент Охридски": (ISBN 978-954-07-4975-4): 2016, с. 458 – 466 и „Финансова система на Европейския съюз“. В: редактиран колективен том ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА пред финансово управление и контрол на средствата от Европейския съюз: доклади от международна научно-приложна конференция, проведена през ноември 2016 г., София. – София: Унив. изд. "Св. Климент Охридски": (ISBN 978-954-07-4203-8): 2016., с. 87 – 101. Всички научни трудове, представени за рецензиране, са в областта на финансовото и данъчното право, за която е обявен конкурсът, и демонстрират разнообразието и широтата на академичните интереси и възможности на доцент Евелина Стоева-Димитрова.

Представеният хабилитационен труд-монографията „Доходът като данъчен обект“ е оригинално произведение, което съдържа ценни научни приноси, поставя множество актуални проблеми и едновременно с това представя предложените от автора структурирани и обосновани техни решения. Монографията представлява първото, цялостно изследване в българската правна литература на доходът като данъчен обект, съдържащо задълбочен анализ на правната уредба, теорията и съдебната практика.

Изследването се основава на изключително високата степен на правна абстракция, която не само предпоставя, но и прави възможен анализът и дефинирането на дохода в контекста на общата теория на правото, в системата на публичноправните и частноправните явления. Определянето на белезите и значението на дохода с оглед правни системи, които се основават на различни принципи и реализират различни обществено значими цели и функции е безспорен принос в правната теория, надхвърлящ

„тесните“ рамки на отделните „отрасли и научни дисциплини“. То демонстрира дълбочината на познанието в различните юридически сфери, способността на автора да структурира и изследва от частното към общото, демонстрирайки аналитичност и последователно, логическо мислене.

Независимо от правната абстрактност, която е в основата на успешното идентифициране на родовите и видови белези и дефинирането на конкретното проявление на дохода в различните правни системи, всички изводи се доразвиват и аргументират с богата и актуална практика на Конституционния съд и Върховния административен съд, която авторът целенасочено подбира и посочва. Този приносен момент позволява теоретичните изводи да намерят своето „пряко“ практическо обяснение и проявление, да модифицират и обогатят цялостния анализ, показвайки неговото многоаспектно значение и тежест.

Приносен момент има разграничаването и обосноваването на дохода като правна категория и като стопанска категория, която надхвърля неговото „чисто“ юридическо съдържание и проявление. Аргументирано се определят характеристиките на дохода като основен правопораждащ юридически факт на материалното данъчно право и дефинирането му като оценената в пари стойност на неговите данъчни форми за определен в данъчния закон период.

Детайлно и структурирано се изследва проявлението му като имуществени блага, които заместват и/или допълват активния и/или пасивния доход на лицата и инцидентните им придобивания. Принос на автора е, че това важно разграничение се аргументира и чрез посочване на специфичните проявления на дохода като правна и стопанска категория в публичното право, в системата на частноправните явления и в анализа на различните видове доходи.

За първи път се прави цялостен анализ на конституционните принципи на законност на всяко данъчно обхващане и данъчна справедливост, като авторът аргументирано изследва тяхното съдържание не само от гледна точка на основния закон, но и специфично проявление в отделните правни отрасли. Принос е детайлизираното изследване на изискването за предвидимост на юридическите правила, изключващо всяко

едно неясно, неточно и непрецизно формулиране на нормите за поведение. Анализът посочва и акцентира върху неговото значение като юридическа гаранция, необходима за ефективно организиране и реализиране на стопанската дейност с оглед вида и размерите на данъчните задължения, които в зависимост от избраната и реализирана правна организационна форма на осъществяване, субектите дължат.

Приносен момент има изследването в частта, в която принципът на законоустановеност на данъците се подлага на детайлизиран анализ в контекста на аргументите в подкрепа на забраната за „функциониране“ на органите в условията на оперативна самостоятелност, границите на тяхната обвързана компетентност в рамките на ревизионното производство и последиците от това в практиката. Принос на автора е посочването и изследването на множеството практически проблеми и най-актуалната практика на Върховен административен съд в процеса на прилагане на принципа на законоустановеност по отношение на компетентността на органите при установяване и обявяване на прикрити трудови правоотношения за целите на данъчните и осигурителноправните последици; при „третиране/квалифициране“ на доход с неизяснен произход като доход от трудова дейност и т. н.

Работата представя цялостно изследване на принципа на разумния данък като последователно се посочва неговото съдържание и значение и като конкретно проявление в уредбата, създаването и функционирането на централизирани парични фондове и правилата за кумулирането и разходването на парични средства по начин, който осигурява и гарантират реализирането на основни, конституционно провъзгласени права на гражданите като право на социално подпомагане, на достъпна медицинска помощ, на безплатно ползване на медицинско обслужване и т. н. Аргументирано се разглежда проявлението на изискването за съразмерност между публичния интерес, свързан с „изземване на част от доходите на гражданите“ и техния специфичен интерес от съобразяване с „личните им доходи и имущество“ в различните правни отрасли и при различните видове данъци.

За първи път се прави последователно и задълбочено изследване на принципа на данъчната справедливост в контекста на социалната справедливост при данъчното

облагане и принципът на равенството като основна социална ценност в демократичната правова държава. Както и при останалите принципи авторът не се ограничава до тяхното фундаментален и общотеоретен анализ, а посочва неговото специфично проявление в различните видове частноправни отношения и в отделните видове доходи. Приносен момент е анализът на принципа на равенство на гражданите пред данъчния закон и забраната за дискриминация в контекста не само на националното законодателство, но и на правото на Европейския съюз и на международното данъчно право.

Последователно се излагат аргументи в подкрепа на предлаганата промяна в принципния подход при определяне на доходите на физическите лица, в това число се посочват положителните моменти в правоприлагането на законодателни решения в други държави; положителния ефект, свързан с облекчаване на правоприлагането, намаляването на възможностите за заобикаляне на режима и т. н. Предложението за разделяне на доходите на физическите лица в облагаеми категории-доходи от труд и от стопанска дейност /активни доходи/ и на доходи от капитал /пасивни доходи/ и за въвеждане на унифициран режим на облагане за всяка от групите не се ограничава до евентуална промяна в отделна разпоредба, а според мен има стойността на „реформа в данъчното законодателство“ и поради своята сериозна аргументация е безспорен принос, който заслужава особено внимание и обсъждане. За това бих предложила на автора да продължи неговото детайлно аргументиране в контекста на принципа на закрила на труда по трудовите правоотношения, чиито специфични проявления в областта на данъчното третиране и облагане при реализиране на предлаганата реформа следва или да бъдат „запазени“ и „разпространени“ и върху другите форми на трудова дейност или „съществено намалени/заличени“, което в голяма степен би намалило ефективността на правната закрила. Интерес би представлявало и изследване, което анализира съотношението между проявленията на „неравното“ данъчно третиране и на „засилената“ правна закрила на труда по трудовите правоотношения, защото би подпомогнало процеса по създаване на необходимата за реформата, адекватна и ефективна правна уредба.

Приносен момент има анализът на измененията в правното действие и в обема на дохода като юридически факт, които пораждаат различни данъчни задължения и в частност хипотезите, в които новопоявил се/ново реализиран юридически факт внася промяна в съдържанието на първичното правоотношение, създадо дохода като данъчен обект. В този контекст специално внимание заслужават изводите, свързани с необходимостта разпоредбите да посочат факта, пораждащ последиците без обаче да преуреждат икономическата дейност и да променят/регулират формите, в които тя се реализира.

Принос на автора е последователното и логически аргументирано доказване на липсата на изрична уредба на процедурата/процедурите, по които доходите без източник, с прикрит или незаконен източник на придобиване да бъдат декларирани, респективно облагани в условията на финансов автоматизъм, като се посочват основните негативни последици и проблеми. Детайлно се аргументира предложението за тяхното деклариране и облагане в групата на така наречените фингирани доходи, което според автора без изрична промяна действащото законодателство не позволява.

Безспорен принос е определянето на основни понятия като: доход в широк смисъл и в тесен смисъл; нетенен доход; чист доход; номинален доход; реален доход и глобален доход, въпреки и независимо от разпоредбите на данъчното законодателство, използващи съответните термини за непоследователно обозначаване на различни „дадености в обективната реалност“. Специално внимание заслужава дефинирането на отрицателния доход за данъчни цели, неговото съотношение с термина отрицателен данъчен финансов резултат като данъчна загуба, формиран отрицателен доход от стопанска дейност.

Несъмнен научен принос на монографията е, че тя има не само теоретично, но и важно практическо значение, защото съдържащият се в нея анализ се основава не само на легални и догматични предпоставки, но и на актуалната практика на Конституционния съд и Върховния административен съд.

7. Обща оценка на научните и научно-приложните приноси и препоръки

По своята научна стойност, задълбоченост и качества представените за конкурса научни трудове на доцент д-р Евелина Стоева-Димитрова, в това число хабилитационният

труд, студиите и статиите не само отговарят, но надхвърлят изискванията на закона. В тях се съдържат многобройни ценни научни приноси като доцент Стоева-Димитрова демонстрира своите възможности и способности да формулира и задълбочено аргументира оригинални научни тези. Изводите, обобщенията и предложенията de lege ferenda имат не само научно, но и голямо практическо значение, защото не са самоцелни, а са съобразени и направени в контекста на обществените проблеми и потребности, както и актуалната съдебна практика.

8. Заключение

Предвид изложеното, убедено предлагам за „професор“ по професионално направление 3.6. Право, специалност „Финансово и данъчно право“ в Юридическия факултет на Софийския университет „Свети Климент Охридски“ да бъде избрана доцент, доктор Евелина Стоева-Димитрова.

София, 20ти май 2024 г.

С уважение: _____

(Нина Гевренова)